

Міністерство освіти і науки України

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра глобальної економіки

ІНВЕСТИЗНАВСТВО

Методичні вказівки

**до виконання практичних робіт і самостійної роботи
для здобувачів очної і заочної форм навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»**

Харків
2024

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра глобальної економіки

ІНВЕСТОЗНАВСТВО

Методичні вказівки
до виконання практичних робіт і самостійної роботи
для здобувачів очної і заочної форм навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»

Затверджено
рішенням науково-методичної комісії
факультету економічних
відносин та фінансів
Протокол № 1 від 25.09.2024 р.

Харків
2024

Схвалено на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Рецензенти: Нагаєв В.М., професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету, доктор педагогічних наук, професор;

Горох О.В., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Державного біотехнологічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

І-58 Інвестознавство : метод. вказівки до практичних робіт і самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти очної і заоч. форм навчання спец. 051 Економіка / Держ. біотехнол. ун-т; уклад. Ю. Л. Філімонов., Л.О. Ломовських, В.Є. Мещеряков. Харків : ДБТУ, 2024. 44 с.

Методичні вказівки включають 7 практичних робіт, питання для самостійного опрацювання навчальної дисципліни, питання для контролю теоретичної підготовки з навчальної дисципліни, термінологічний словник та список використаних джерел.

Матеріал дає можливість здійснювати розрахунки стосовно обґрунтування доцільності інвестування та визначення ефективності інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Видання призначене для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти очної та заочної форм навчання спеціальності 051 Економіка.

УДК 330.322(072)

Відповідальний за випуск: Ю.Л. Філімонов, канд. екон. наук

© Філімонов Ю.Л.
Ломовських Л.О.,
Мещеряков В.Є., 2024
© ДБТУ, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Практичні заняття.....	6
Завдання 1. Інвестиційний ринок.....	6
Завдання 2. Часова вартість інвестованого капіталу.....	7
Завдання 3. Оцінка фактора інфляції при аналізі інвестиційної діяльності.....	12
Завдання 4. Оцінка інвестиційного ризику при аналізі інвестиційної діяльності	15
Завдання 5. Оцінка фактора ліквідності при аналізі інвестиційної діяльності	18
Завдання 6. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів.....	21
Завдання 7. Оцінка ефективності фінансових інвестицій підприємств (акцій, облігацій).....	26
Питання для самостійного опрацювання навчальної дисципліни...	30
Питання для контролю теоретичної підготовки з навчальної дисципліни.....	31
Термінологічний словник.....	34
Список використаних джерел.....	42

ВСТУП

Дослідження проблем інвестування завжди знаходилося в центрі уваги економічної науки. Це обумовлено тим, що інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення структурних зрушень у народному господарстві, стимулятором якісно-кількісних показників господарської діяльності, каталізатором науково-технічного прогресу. Соціально-економічний розвиток країни не можливий без ефективної інвестиційної політики перебудови економіки з метою створення сприятливого інвестиційного клімату.

Розвиток інвестиційної діяльності спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища та суттєвого нарощування обсягів інвестицій є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку економіки. Разом з тим, річні обсяги інвестицій поки що залишаються на низькому рівні.

У зв'язку з цим інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання вимагає глибоких знань теорії та практики прийняття рішень у сфері обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі напрямів та форм інвестування, а пошук шляхів удосконалення відносин в інвестиційній сфері в умовах ринкової трансформації економіки є не лише актуальним, а й важливим завданням теоретичного та практичного значення.

Предметом навчальної дисципліни «Інвестування» є теоретико-методологічні та методичні основи інвестиційної діяльності держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння системою знань із сучасних методів управління інвестиційною діяльністю, засвоїти логіку прийняття інвестиційних рішень, оволодіти принципами і методами обґрунтування інвестиційних ідей, пропозицій, проектів, засвоїти методи фінансових розрахунків, кредитування та фінансування інвестиційних програм і проектів, планування інвестиційної діяльності, аналізу її ефективності та життєздатності.

Об'єктом навчальної дисципліни є інвестиційна діяльність держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення.

Основними завданнями навчальної дисципліни є ознайомлення з сутністю та теоретичними засадами інвестиційної діяльності; правильне застосування методичного інвестиційного інструментарію; формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального,

інноваційного та іноземного інвестування; формування вмінь опрацювати та аналізувати доцільність реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності; визначати методи фінансування інвестиційної діяльності, оптимізувати структуру джерел їх фінансування, визначати напрями державного регулювання інвестиційної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- економічну суть, форми та види інвестицій, а також їх роль у забезпеченні розширеного відтворення виробничого потенціалу підприємств АПК;

- основні завдання інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки;

- економічне значення життєвого циклу інвестицій для управління реалізацією інвестиційних програм і проектів;

- методи прогнозування, планування та оперативного управління реалізацією інвестиційних програм і проектів;

- теоретичні основи обґрунтування та аналізу інвестиційних рішень;

- сучасні методи аналізу та управління інвестиційними ризиками;

- форми та методи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств АПК.

вміти:

- здійснювати оцінювання та прогнозування основних тенденцій розвитку інвестиційного ринку;

- прогнозувати грошові потоки інвестиційних проектів та здійснити коригування їх величини залежно від рівня інвестиційних ризиків та темпів інфляції;

- визначити вартість різних джерел фінансування інвестицій та оптимізувати середньозважену вартість інвестованого капіталу;

- розрахувати основні показники ефективності інвестицій;

- ідентифікувати та оцінити інвестиційні ризики;

- підготувати бізнес-план інвестиційного проекту.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Завдання 1. Інвестиційний ринок

Задача 1.1. Проаналізуйте динаміку обсягів інвестицій в основні фонди у фактичних цінах порівняно з динамікою валового внутрішнього продукту України у фактичних цінах, а також розрахуйте частку інвестицій в основний капітал у валовому внутрішньому продукті за роками.

Таблиця 1.1

Динаміка інвестицій в основних капітал та валового внутрішнього продукту в Україні

Найменування показника	Роки				
	20__	20__	20__	20__	20__
Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах), млн. грн.					
Валовий внутрішній продукт (у фактичних цінах), млн. грн.					

Задача 1.2. Проаналізуйте динаміку інвестицій в основний капітал на одну особу в Україні в цілому і в Харківській області. Зробіть висновки щодо інвестиційної привабливості Харківської області.

Таблиця 1.2

Динаміка інвестицій в основних капітал на одну особу в Україні та в Харківській області

Інвестиції в основний капітал на одну особу, грн.	Роки				
	20__	20__	20__	20__	20__
Україна – всього					
Харківська область					

Задача 1.3. Розрахуйте та проаналізуйте ланцюгові й середньорічні темпи зростання і приросту інвестицій в основний

капітал у цілому по Україні та в Харківській області. Оцініть динаміку частки інвестицій у Харківській області у загальному обсязі інвестицій в Україні.

Таблиця 1.3

Динаміка інвестицій в основних капітал в Україні та у Харківській області

Інвестиції в основний капітал (у постійних цінах), млн. грн.	Роки				
	20__	20__	20__	20__	20__
Україна – всього					
Харківська область					

Задача 1.4. Розрахуйте і зробіть порівняльний аналіз частки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у спільні підприємства в Україні в цілому і в Харківській області у досліджуваному році за наступними даними (в млн. дол. США).

Таблиця 1.4

Розмір прямих іноземних інвестицій в Україні у 20__ р.

	На початок року		На кінець року	
	усього ПІІ	у тому числі у спільні підприємства	усього ПІІ	у тому числі у спільні підприємства
Україна				
Харківська область				

Завдання 2. Часова вартість інвестованого капіталу

Задача 2.1. Визначити майбутню вартість вкладу за простими відсотками та суму простого відсотка за весь період, якщо початкова сума вкладу складає 3600 грн, тривалість інвестування 4 роки, а річна ставка відсотка 11 %.

Задача 2.2. Визначити теперішню вартість вкладу за простими відсотками, якщо кінцева сума вкладу 9550 грн, тривалість інвестування 7 років, а дисконтна річна ставка 20 %.

Задача 2.3. Визначити майбутню вартість вкладу за складними відсотками та суму складного відсотка за весь період за таких умов: початкова сума вкладу 3400 грн, тривалість інвестування 4 роки, а річна ставка відсотку 10 %.

Задача 2.4. Визначте теперішню вартість вкладу за складними відсотками за таких умов: кінцева сума вкладу 4000, тривалість інвестування 5 років, а дисконтна річна ставка 21 %.

Задача 2.5. Перед інвестором існує задача розмістити 100 млн грн на депозитний вклад строком на один рік. Один банк пропонує інвестору виплачувати дохід за складними відсотками в розмірі 25 % в квартал, другий – 35 % один раз в чотири місяці, третій – 55 % два рази на рік, четвертий – 100 % один раз на рік. Для того, щоб визначити, котрий варіант інвестування кращий, необхідно скористатися табл. 1.3.

Таблиця 2.1

Визначення майбутньої вартості вкладу

№ варіанта	Теперішня вартість вкладу, млн грн	Ставка відсотка, %	Майбутня вартість вкладу в кінці періоду			
			1-го	2-го	3-го	4-го
1	100	25				
2	100	35				
3	100	55				
4	100	100				

Задача 2.6. Підприємство планує інвестувати вільні кошти в розмірі 300 тис. грн. на один рік. Визначити найбільш ефективний варіант розміщення коштів на депозитний рахунок банку з декількох альтернативних. За першим варіантом планується щорічне нарахування складних відсотків за річною ставкою 16 %, за другим – щомісячне нарахування складних відсотків за річною ставкою 11 %, за третім – щорічне нарахування простих відсотків за річною ставкою 22 %.

Задача 2.7. Підприємство планує через чотири роки придбати будинок для розміщення складу. Відповідно до експертних оцінок, майбутня вартість будинку становитиме 550 тис. грн. Визначте, яку суму коштів необхідно розмістити на депозитний рахунок банку, щоб через чотири роки одержати достатню суму коштів, якщо річна ставка за депозитним рахунком встановлена в розмірі 12 % із нарахуванням простих відсотків один раз на рік.

Задача 2.8. Вартість грошей складає 9 % за рік. Розрахувати вартість 500 тис. грн за складними відсотками, враховуючи, що відсотки нараховуються один раз у півріччя: а) через три роки; б) негайно; в) в кінці сьомого року; г) на початку восьмого року; д) через п'ять років.

Задача 2.9. Ви відкрили рахунок в банку, який поповнюєте щоквартально на 1 000 грн. Скільки коштів буде на рахунку через рік, якщо квартальна ставка відсотку складає 5 %, а складні відсотки нараховуються кожного кварталу, за умови, що кошти ви вносите: а) на початку кожного кварталу; б) в кінці кожного кварталу.

Задача 2.10. Щороку на поточний рахунок інвестор вносить суму в розмірі 1000 грн. Яка сума буде на рахунку через два роки, якщо річна відсоткова ставка складає 18 % річних, а відсотки нараховуються раз на рік, за умови, що кошти вносяться : а) на початку кожного року, б) в кінці кожного року?

Задача 2.11. Приміщення здається в оренду на п'ять років. Орендні платежі вносяться орендарем у розмірі 10 тис. грн щорічно наприкінці року на банківський рахунок власника приміщення. Банк нараховує на ці суми 15 % річних. Визначити суму, яку одержить власник приміщення в кінці строку оренди, за умови, що гроші з рахунку не знімалися.

Задача 2.12. Необхідно обрати вигідніший варіант накопичення грошових коштів протягом трьох років за схемою анuitету, якщо кошти надходять в кінці відповідного часового інтервалу:

1. кожні півроку на рахунок вноситься 700 грн, ставка відсотку 8 % річних, а відсотки нараховуються один раз у півроку;
2. щороку на рахунок вноситься 1 400 грн, ставка відсотку 9 %

річних, а відсотки нараховуються один раз на рік.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Простим відсотком називається сума, яка нараховується за початковою вартістю внеску в кінці одного періоду платежу (місяць, квартал, рік), обумовленого умовами інвестування коштів.

Складним відсотком називається сума доходу, яка утворюється в результаті інвестування при умові, що сума нарахованого простого відсотка не виплачується після кожного періоду, а приєднується до суми основного внеску і в наступному платіжному періоді сама приносить дохід.

Майбутня вартість грошей – це сума, в яку перетворюються інвестовані в даний момент кошти через деякий період часу з урахуванням певної ставки відсотка. При використанні простого відсотка майбутня вартість інвестованих коштів (FV) визначається за формулою:

$$FV = PV \times (1 + n \times i),$$

де PV – початкова сума внеску (інвестицій);

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – відсоткова ставка (виражена десятковим дробом).

При використанні складного відсотка майбутня вартість інвестованих коштів (FV_c) визначається за формулою:

$$FV_c = PV \times (1 + i)^n.$$

Теперішня вартість грошей – це сума майбутніх грошових надходжень, приведених до теперішнього моменту часу з урахуванням певної відсоткової ставки (так званої дисконтної ставки).

При використанні простого відсотка теперішня вартість інвестованих коштів (PV) визначається за формулою:

$$PV = \frac{FV}{1 + n \times i},$$

де FV – кінцева сума внеску, обумовлена умовами інвестування;

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – дисконтна ставка, що виражена десятковим дробом.

При використанні складного відсотка теперішня вартість інвестованих коштів (PV_c) визначається за формулою:

$$PV_c = \frac{FV}{(1+i)^n}.$$

Ануїтет – це серія платежів або надходжень, які здійснюються в однакових розмірах через однакові інтервали часу протягом певного періоду.

Якщо платежі здійснюються на початку відповідних інтервалів (тижня, місяця, кварталу, року), то це **ануїтет пренумерандо**.

Якщо ж платежі здійснюються наприкінці кожного інтервалу, то це буде **ануїтет постнумерандо**.

При розрахунку майбутньої вартості ануїтету пренумерандо використовують таку формулу:

$$FVA_{pre} = R \times \frac{(1+i)^{n+1} - 1 - i}{i},$$

де FVA_{pre} – майбутня вартість ануїтету пренумерандо;

R – ануїтетний платіж;

n – тривалість інвестування (в кількості періодів, за якими передбачається нарахування відсотків);

i – відсоткова ставка (виражена десятковим дробом).

При розрахунку майбутньої вартості ануїтету постнумерандо (FVA_{post}) використовують формулу:

$$FVA_{post} = R \times \frac{(1+i)^n - 1}{i}.$$

При розрахунку теперішньої вартості ануїтету пренумерандо (PVA_{pre}) використовують формулу:

$$PVA_{pre} = R \times \left[\frac{1}{i} - \frac{1}{i \times (1+i)^n} \right] \times (1+i).$$

При розрахунку теперішньої вартості анuitету постнумерандо (PVA_{post}) використовують формулу:

$$PVA_{post} = R \times \left[\frac{1}{i} - \frac{1}{i \times (1+i)^n} \right].$$

Завдання 3. Оцінка фактора інфляції при аналізі інвестиційної діяльності

Задача 3.1. Необхідно визначити реальну майбутню вартість вкладу за таких умов: початкова сума вкладу 1 000 грн, номінальна річна ставка відсотка, що використовується для нарощення вартості вкладу, складає 20 %, прогнозований річний темп інфляції – 12 %, загальний період розміщення вкладу – три роки при нарахуванні складних відсотків один раз на рік.

Задача 3.2. Визначити реальну майбутню вартість вкладу за таких умов: початкова сума вкладу 1 000 грн, номінальна річна ставка відсотка, що використовується для нарощення вартості вкладу складає 14 %, загальний період розміщення вкладу – три роки при нарахуванні складних відсотків один раз на рік, прогнозований річний темп інфляції становить:

1. 12 %;
2. 14 %;
3. 16 %.

Задача 3.3. Необхідно визначити реальну майбутню вартість вкладу за таких умов: початкова сума вкладу 13 500 грн, номінальна річна ставка відсотка, що використовується для нарощення вартості вкладу складає 16 %, прогнозований річний темп інфляції складає 14,5 %, загальний період розміщення вкладу – два роки при нарахуванні складних відсотків один раз на рік.

Задача 3.4. Визначити найвигідніший для інвестора варіант розміщення грошових коштів на депозитний рахунок в комерційний банк за критеріями номінальної та реальної прибутковості інвестиційної діяльності, використовуючи дані табл. 3.1 (схема нарахування відсотків – складна; тривалість інвестування – три роки).

Таблиця 3.1

Вихідні дані для розрахунку номінальної та реальної прибутковості інвестиційної діяльності

Показники	АКБ „Форум”	АКБ „Київ”	АКБ „Індекс”	АКБ „Базис”
Теперішня вартість вкладу, тис. грн	50	50	50	50
Річна відсоткова ставка, %	16,0	15,5	14,0	13,0
Кількість нарахувань у році, разів	1	2	4	12
Індекс інфляції за три роки	1,5	1,5	1,5	1,5

Задача 3.5. АКБ „Меркурій” видав ТОВ „Мрія” кредит у сумі 720 тис. грн, терміном на чотири роки під 26 % річних за складною схемою нарахування відсотків. Визначити:

1. номінальну майбутню вартість кредиту;
2. реальну майбутню вартість кредиту з урахуванням фактора інфляції (динаміка індексів інфляції за 4 роки наведена в табл. 3.2);

Таблиця 3.2

Динаміка індексів інфляції за чотири роки

Квартал	Індекс інфляції за рік			
	1-й	2-й	3-й	4-й
1-й	1,01	1,01	1,01	1,01
2-й	1,01	1,03	1,02	1,02
3-й	1,03	1,01	1,03	1,03
4-й	1,01	1,02	1,03	1,04

Методичні вказівки до розв'язання задач

Номінальна сума грошових коштів – це оцінка її величини без урахування зміни купівельної спроможності грошей.

Реальна сума грошових коштів являє собою оцінку її величини з урахуванням зміни купівельної спроможності грошей у зв'язку з процесом інфляції.

Індекс інфляції – показник, який характеризує загальне зростання рівня цін за певний період, що визначається шляхом додавання їх базового рівня на початок періоду (приймається за 1) і темпу інфляції за певний період (вираженого десятковим дробом). Для оцінки інфляції використовують два основних показники:

А) темп інфляції (T), що характеризує приріст середнього рівня цін, виражений десятковим дробом;

Б) індекс інфляції (I), визначений як $I = 1 + T$.

При визначенні індекса інфляції за певний період (I_n) використовують формулу:

$$I_n = (1 + T_1) \times (1 + T_2) \times (1 + T_3) \times \dots \times (1 + T_n).$$

Реальна майбутня вартість інвестованого капіталу визначається за формулою:

$$FV_r = \frac{FV_n}{I},$$

де FV_r – реальна майбутня вартість інвестованого капіталу,

FV_n – номінальна майбутня вартість інвестованого капіталу.

Реальна відсоткова ставка визначається за формулою:

$$i_r = \frac{1 + i_n}{1 + T} - 1,$$

де i_r – реальна відсоткова ставка, виражена десятковим дробом;

i_n – номінальна відсоткова ставка, виражена десятковим дробом.

Завдання 4. Оцінка фактора інфляції при аналізі інвестиційної діяльності

Задача 4.1. Провести оцінку рівня інвестиційного ризику двох альтернативних інвестиційних проектів використовуючи дані табл. 4.1. Для розрахунку середньоквадратичного (стандартного) відхилення необхідно використати табл. 4.2.

Таблиця 4.1

Розподіл імовірності очікуваних доходів за двома інвестиційними проектами

Можлива кон'юнктура інвестиційного ринку	Інвестиційний проект „А”			Інвестиційний проект „Б”		
	Розрахунковий дохід, млн грн	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів, млн грн	Розрахунковий дохід, млн грн	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів, млн грн
Оптимістична	600	0,25		800	0,20	
Найімовірніша	500	0,50		450	0,60	
Песимістична	200	0,25		100	0,20	
Всього	—	1,0		—	1,0	

Таблиця 4.2

Розрахунок середньоквадратичного (стандартного) відхилення за двома інвестиційними проектами

Варіанти проектів	Можлива кон'юнктура інвестиційного ринку	E_i	E_R	$(E_i - E_R)$	$(E_i - E_R)^2$	P_i	$(E_i - E_R)^2 \times P_i$	$\sqrt{\sum_{i=1}^n (E_i - E_R)^2 \times P_i}$
Проект „А”	Оптимістична							—
	Найімовірніша							—
	Песимістична							—
	Всього	—	—	—	—	1,0		
Проект „Б”	Оптимістична							—
	Найімовірніша							—
	Песимістична							—
	Всього	—	—	—	—	1,0		

Задача 4.2. Провести оцінку рівня інвестиційного ризику трьох альтернативних інвестиційних проектів, використовуючи дані табл. 4.2 і табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Розрахунок коефіцієнта варіації за трьома інвестиційними проектами

Варіанти проектів	Середньоквадратичне відхилення	Середній очікуваний дохід за проектом, млн грн	Коефіцієнт варіації
Проект „А”			
Проект „Б”			
Проект „В”	318	600	

Задача 4.3. За допомогою даних табл. 4.4 оцініть рівень інвестиційного ризику та зробіть висновок про те, який інвестиційний проект необхідно рекомендувати до впровадження.

Таблиця 4.4

Вихідні дані для оцінки ризику інвестиційних проектів

Варіанти проектів	Середньоквадратичне відхилення	Середній очікуваний дохід за проектом, млн грн
Проект „А”	100	550
Проект „Б”	220	450
Проект „В”	310	600

Задача 4.4. Провести оцінку рівня інвестиційного ризику та зробити висновок про те, який з трьох інвестиційних проектів необхідно рекомендувати до впровадження за даними табл. 4.5. Для розрахунку коефіцієнта варіації необхідно врахувати, що за проектом „В” середньоквадратичне відхилення – 290, а середній очікуваний дохід за проектом „В” – 580 млн грн.

Таблиця 4.5

**Розподіл імовірності очікуваних доходів за двома
інвестиційними проектами**

Можлива кон'юнктура інвестиційного ринку	Інвестиційний проект «А»			Інвестиційний проект «Б»		
	Розрахунковий дохід, млн грн	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів, млн грн	Розрахунковий дохід, млн. грн	Значення ймовірності	Сума очікуваних доходів, млн грн.
Оптимістична	510	0,20		650	0,30	
Найімовірніша	400	0,60		480	0,60	
Песимістична	300	0,20		250	0,10	
Всього	–	1,0		–	1,0	

Методичні вказівки до розв'язання задач

Інвестиційний ризик – це ймовірність повного або часткового недосягнення інвестором очікуваних результатів в процесі інвестиційної діяльності.

Одними з найбільш розповсюджених при оцінці рівня інвестиційного ризику є показник **середньоквадратичного (стандартного) відхилення (σ)** та **коефіцієнт варіації (CV)**.

Показник середньоквадратичного (стандартного) відхилення розраховується за формулою:

$$\sigma = \sqrt{\sum_{i=1}^n (E_i - E_R)^2 \times P_i},$$

де σ – середньоквадратичне (стандартне) відхилення;

E_i – розрахунковий дохід від реалізації проекту при різних значеннях кон'юнктури;

E_R – середній очікуваний дохід по проекту;

P_i – значення ймовірності, яке відповідає розрахунковому доходу;

n – число спостережень.

Коефіцієнт варіації розраховується за формулою:

$$CV = \frac{\sigma}{E_R},$$

де CV – коефіцієнт варіації;

σ – середньоквадратичне (стандартне) відхилення;

E_R – середнє очікуване значення доходу за інвестиційною операцією, що розглядається.

Завдання 5. Оцінка фактора ліквідності при аналізі інвестиційної діяльності

Задача 4.1. Розрахуйте абсолютний та відносний показники ліквідності інвестицій за умови можливої реалізації об'єкта інвестування протягом:

- а) 30 днів;
- б) 35 днів.

Задача 4.2. Визначте необхідний рівень премії за ліквідність та необхідний загальний рівень доходності інвестицій з урахуванням фактора ліквідності, за умови, що:

а) загальний період ліквідності певного інструменту інвестування складає 30 днів, а середньорічна норма доходності за інвестиційними інструментами з абсолютною ліквідністю – 20 %;

б) загальний період ліквідності певного інструменту інвестування складає 32 дні, а середньорічна норма доходності за інвестиційними інструментами з абсолютною ліквідністю – 19 %.

Задача 4.3. Визначити майбутню вартість інструменту інвестування з урахуванням фактора ліквідності за таких умов: вартість придбання інструменту інвестування складає 1 000 грн, середньорічна норма доходності за інвестиційним інструментом з абсолютною ліквідністю складає 21 %; необхідний рівень премії за ліквідність визначений за даним інструментом інвестування в розмірі 2 %, загальний період використання даного інструменту інвестування складає один рік при передбачуваних виплатах поточного доходу за ним один раз на рік.

Задача 4.4. Визначити теперішню вартість грошових коштів з урахуванням фактора ліквідності за таких умов: майбутня вартість даного інструменту інвестування 2 000 грн, середньорічна норма дохідності за інвестиційним інструментом з абсолютною ліквідністю складає 20 %; необхідний рівень премії за ліквідність визначений за даним інструментом інвестування в розмірі 3 % , загальний період використання даного інструменту інвестування складає два роки при передбачуваних виплатах поточного доходу за ним один раз на рік.

Задача 4.5. Визначити: коефіцієнт ліквідності інвестицій, необхідний загальний рівень дохідності інвестицій з урахуванням фактора ліквідності, теперішню вартість об'єкта інвестування з урахуванням фактора ліквідності. Врахувати, що можливий період конверсії даного об'єкта інвестування в грошові кошти складає 35 днів, середньорічна норма дохідності за інвестиційними об'єктами з абсолютною ліквідністю складає 21 %, майбутня вартість об'єкта інвестування 20 000 грн, загальний період використання даного інструменту інвестування складає два роки при передбачених виплатах доходу за ним один раз на рік.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Загальний період ліквідності інструменту інвестування обчислюється за формулою:

$$ЗП_{л} = МП_{к} - ТП_{к},$$

де $ЗП_{л}$ – загальний період ліквідності конкретного інструменту інвестування, днів;

$МП_{к}$ – можливий період конверсії конкретного інструменту інвестування в грошові кошти, днів;

$ТП_{к}$ – технічний період конверсії інструменту інвестування з абсолютною ліквідністю в грошові кошти, який приймається звичайно за сім днів.

Коефіцієнт ліквідності інвестицій (KL_i) визначається за формулою:

$$KL_i = \frac{ТП_{\kappa}}{МП_{\kappa}} .$$

Необхідний рівень премії за ліквідність ($ПЛ$) обчислюється за формулою:

$$ПЛ = \frac{ЗП_{\lambda} \times ДН}{360} ,$$

де $ДН$ – середньорічна норма дохідності за інвестиційними інструментами з абсолютною ліквідністю, %.

Необхідний загальний рівень дохідності інвестицій з урахуванням фактора ліквідності ($ДЛ$) обчислюється за формулою:

$$ДЛ = ДН + ПЛ .$$

Майбутня вартість інструменту інвестування з урахуванням фактора ліквідності ($МВ$) обчислюється за формулою:

$$МВ = ТВ \times [(1 + ДН) \times (1 + ПЛ)]^n ,$$

де $ТВ$ – теперішня вартість інструмента інвестування, грн;

$ДН$ – середньорічна норма дохідності за інвестиційними інструментами з абсолютною ліквідністю, виражена десятковим дробом;

$ПЛ$ – необхідний рівень премії за ліквідність, виражений десятковим дробом;

n – кількість інтервалів, за якими здійснюється кожен відсотковий платіж в загальному часовому періоді.

Теперішня вартість інструмента інвестування ($ТВ$) з урахуванням фактора ліквідності визначається за формулою:

$$ТВ = \frac{МВ}{[(1 + ДН) \times (1 + ПЛ)]^n} .$$

Завдання 6. Оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів

Задача 5.1. У табл. 5.1 представлені грошові потоки за три роки реалізації інвестиційного проекту. Визначте економічну доцільність реалізації даного варіанту капітальних вкладень, розрахувавши чисту теперішню вартість проекту. Проектна дисконтна ставка становить 14 %.

Таблиця 5.1

Грошові потоки інвестиційного проекту

Період часу, років	Грошовий потік, тис. грн
0	– 500
1	200
2	300
3	500

Задача 5.2. Підприємство планує придбати промислове устаткування. При цьому первісні витрати оцінюються у розмірі 600 тис. грн. Протягом першого року планується інвестувати додатково 230 тис. грн (у приріст оборотного капіталу). Грошові надходження плануються у розмірі 115 тис. грн щорічно. Ліквідаційна вартість устаткування через 10 років становитиме 100 тис. грн. Визначте теперішню вартість грошових потоків щорічно і обґрунтуйте доцільність придбання такого промислового устаткування, якщо проектна дисконтна ставка становить 10 %.

Задача 5.3. У табл. 5.2 представлені грошові потоки за три роки реалізації інвестиційного проекту. Визначте економічну доцільність реалізації цього варіанта капітальних вкладень, розрахувавши чистий приведений дохід за проектом. Проектна дисконтна ставка становить 15 %.

Таблиця 5.2

Грошові потоки інвестиційного проекту

Період часу, років	Грошовий потік, тис. грн
0	– 600
1	250
2	370
3	530

Задача 5.4. Підприємство планує модернізувати обладнання одного зі своїх підрозділів. Обсяг інвестиційних витрат оцінюється в 230 тис. грн. У результаті цих заходів очікується одержувати щорічний грошовий дохід протягом шести років у розмірі 58 тис. грн. Наприкінці четвертого року планується додатково вкласти кошти у розмірі 60 тис. грн на проведення планових заходів щодо капітального ремонту основних фондів. Ліквідаційна вартість устаткування наприкінці шостого року становитиме 70 тис. грн. Визначте теперішню вартість грошових потоків щорічно й економічний ефект унаслідок реалізації даного проекту, якщо дисконтна ставка становитиме 10 %.

Задача 5.5. Планова величина строку реалізації інвестиційного проекту дорівнює чотири роки. Обсяг початкових інвестиційних витрат оцінюється в 17 млн грн. Протягом усього строку реалізації інвестиційного проекту очікується одержання постійних щорічних грошових припливів у розмірі 6 млн грн. Визначте чистий приведений дохід за проектом й обґрунтуйте доцільність ухвалення інвестиційного рішення. Проектна дисконтна ставка становить 19 %.

Задача 5.6. За даними табл. 5.3 обчисліть строк окупності інвестиційного проекту.

Таблиця 5.3

Грошові потоки інвестиційного проекту

Період часу, років	Грошовий потік, тис. грн
0	– 600
1	250
2	300
3	550

Задача 5.7. За даними табл. 5.4 розрахуйте показники чистої теперішньої вартості проекту й дисконтного строку окупності альтернативних інвестиційних проектів та обґрунтуйте вибір найбільш привабливого з них. Проектна дисконтна ставка становить 19 %.

Таблиця 5.4

Грошові потоки інвестиційних проектів, тис. грн		
Період часу, років	Проект А	Проект Б
0	– 200 000	– 150 000
1	80 000	115 000
2	80 000	115 000
3	65 000	–
4	65 000	–

Задача 5.8. За даними табл. 5.5 обчисліть показники чистої теперішньої вартості й дисконтного строку окупності альтернативних інвестиційних проектів. Зробіть аналітичний висновок щодо інвестиційної привабливості альтернативних варіантів капітальних вкладень. При обчисленнях урахуйте, що проектна дисконтна ставка складає 18 %.

Таблиця 5.5

Грошові потоки інвестиційних проектів, тис. грн		
Період часу, років	Проект А	Проект Б
0	– 150 000	– 200 000
1	50 000	75 000
2	80 000	75 000
3	95 000	75 000
4	115 000	75 000

Задача 5.9. Визначте значення внутрішньої норми прибутковості інвестицій для інвестиційного проекту, розрахованого на три роки, якщо розмір необхідної інвестиції – 20 млн грн, а грошові надходження планується одержати у розмірі 6 млн грн за перший рік, 8 млн грн за другий рік і 14 млн грн за третій рік реалізації проекту, якщо середньогалузева норма дохідності за подібними проектами становить 15–20 %.

Задача 5.10. Для придбання нового верстату підприємству потрібні первісні інвестиції в розмірі 20 тис. грн. Прогнозовані грошові надходження за три роки від функціонування нового верстату такі: 1-й рік – 6 тис. грн; 2-й рік – 8 тис. грн; 3-й рік – 14 тис. грн. Визначте значення внутрішньої норми прибутковості інвестицій

методом послідовних ітерацій та зробіть висновок щодо доцільності впровадження даного проекту, якщо вартість капіталу підприємства становить 12,6 %. Для розрахунку використайте дані табл. 5.6.

Таблиця 5.6

**Вихідні дані для розрахунку внутрішньої норми
прибутковості інвестицій**

Рік	Ставка дисконту											
	0,09	0,10	0,11	0,12	0,13	0,14	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19	0,20
	Дисконтний множник											
1	0,917	0,909	0,901	0,893	0,865	0,877	0,870	0,862	0,855	0,847	0,840	0,833
2	0,842	0,826	0,812	0,797	0,783	0,769	0,756	0,740	0,731	0,718	0,706	0,694
3	0,772	0,751	0,731	0,712	0,693	0,675	0,658	0,641	0,624	0,609	0,593	0,576

Методичні вказівки до розв'язання задач

Чиста теперішня вартість (net present value) розраховується за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t} - IC,$$

де n – період життєвого циклу інвестиційного проекту, років;

t – порядковий номер року;

P_t – прибуток t -го року, грн;

i – дисконтна ставка, виражена десятковим дробом;

IC – стартові інвестиції, грн.

Якщо $NPV < 0$, проект збитковий, його варто відхилити.

Якщо $NPV > 0$, проект прибутковий, його варто прийняти.

Якщо $NPV = 0$, проект ні прибутковий, ні збитковий.

Індекс прибутковості інвестицій (profitability index) розраховується за формулою:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{P_t}{(1+i)^t}}{IC}.$$

Якщо $PI < 1$, проект збитковий, його варто відхилити.
Якщо $PI > 1$, проект прибутковий, його варто прийняти.
Якщо $PI = 1$, проект ні прибутковий, ні збитковий.

У випадку, коли інвестиції здійснюються разово, а щорічні прогнозовані надходження дорівнюють один одному, показник **строку окупності інвестицій (payback period)** обчислюється за формулою:

$$PP = \frac{IC}{P_t} .$$

Методика розрахунку строку окупності у випадку реалізації проекту з нерівними річними грошовими потоками така. Показник PP інвестиційного проекту з нерівними річними грошовими потоками можна розкласти на цілу (j) і дробову (d) складові:

$$PP = j + d$$

Ціле значення визначають шляхом послідовного додавання чистих грошових потоків за відповідні періоди часу доти, поки отримана останній раз сума буде меншою від величини початкових інвестиційних витрат. При цьому необхідно дотримуватись такої системи нерівностей:

$$(P_1 + P_2 + \dots + P_t) \leq IC,$$

$$l \leq j \leq n.$$

Дробова частина строку окупності визначається за формулою:

$$d = \frac{IC - (P_1 + P_2 + \dots + P_t)}{P_{t+1}} .$$

Для обчислення дисконтного строку окупності майбутні надходження необхідно продисконтувати.

Внутрішня норма прибутковості інвестицій (internal rate of return) обчислюється за формулою:

$$IRR = i_1 + \frac{NPV(i_1)}{NPV(i_1) - NPV(i_2)} \times (i_2 - i_1),$$

де i_1 – значення коефіцієнта дисконтування, при якому $NPV(i_1) > 0$;
 i_2 – значення коефіцієнта дисконтування, при якому $NPV(i_2) < 0$;
 $i_1 < i_2$.

Завдання 7. Оцінка ефективності фінансових інвестицій підприємств (акцій, облігацій)

Оцінка ефективності операцій з акціями

Задача 6.1. Компанія сплачує річний дивіденд у розмірі 3 грн на акцію. Необхідна ставка дохідності за акціями становить 12 %. Визначити ринкову вартість акції.

Задача 6.2. Останній раз компанія сплатила на кожну акцію дивіденд у розмірі 1,8 грн. Компанія сподівається, що її дивіденди будуть щорічно зростати на 6 %. Визначити ринкову вартість акції, якщо необхідна ставка дохідності за акціями даного типу становить 11 %.

Задача 6.3. Інвестор купив акцію з прогнозом дивідендів: за 1-й рік 100 грн, а у наступні роки на 20 грн більше. Норма поточної доходності 15 % на рік. Акція куплена на п'ять років. Визначити ринкову вартість акції.

Задача 6.4. Акція придбана за 50 грн, прогнозований дивіденд наступного року складе 2 грн. Очікується, що в наступні роки цей дивіденд буде зростати з темпом 14 %. Яка прийнятна норма прибутку, використана інвестором при ухваленні рішення про купівлю акції?

Задача 6.5. Останній виплачений за акцією дивіденд становить 600 грн, темп приросту дивідендів становить 9 % на рік. Яка ринкова вартість акцій компанії, якщо коефіцієнт дисконтування дорівнює 18 %?

Задача 6.6. За акцією номіналом 50 грн виплачується щорічний постійний дивіденд у розмірі 11 %. Норма поточної прибутковості за акціями даного типу становить 25 %. Розрахуйте ринкову вартість акції.

Задача 6.7. Останній виплачений дивіденд за акцією дорівнює 20 грн. Очікується, що він буде зростати протягом наступних трьох років з темпом 14 %. Яка ринкова ціна акції, якщо норма поточної прибутковості за акціями цього типу становить 30 %?

Задача 6.8. Інвестор купує акцію, що вважається перспективною, й планує використовувати її протягом невизначеного періоду часу. На найближчі чотири роки він склав прогноз дивідендів, відповідно до якого у перший рік планує одержати 60 грн дивідендів, протягом двох наступних років сума дивідендів зростатиме з темпом 10 %, а в четвертому році темп приросту становитиме 5 %. Норма поточної прибутковості акцій даного типу становить 25 %. Розрахуйте поточну ринкову вартість акції.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Існує три варіанти розрахунку ***ринкової вартості акції***:

1. Ринкова вартість акції з постійними дивідендами (якщо темп приросту дивідендів дорівнює нулю):

$$P_0 = \frac{D_0}{r} ,$$

де D_0 – поточний дивіденд, грн;

r – ставка доходності акції, виражена десятковим дробом.

2. Ринкова вартість акції, якщо темп приросту дивідендів постійний:

$$P_0 = \frac{D_1}{r - g} = \frac{D_0 \times (1 + g)}{r - g},$$

де D_1 – величина дивіденду на найближчий прогнозований період, грн;
 g – темп приросту дивідендів, виражений десятковим дробом.

3. Ринкова вартість акції, якщо темп приросту дивідендів змінюється:

$$P_0 = \sum_{i=1}^n \frac{D_i}{(1 + r)^i},$$

де i – порядковий номер періоду нарахування дивідендів;
 n – кількість періодів нарахування дивідендів;
 D_i – величина дивіденду на найближчий прогнозований період, грн.

Оцінка ефективності операцій з облігаціями

Задача 6.9. На фондовому ринку продається облігація одного з підприємств за ціною 90 грн за одиницю. Вона була випущена строком на трироки, до погашення залишилося двароки. Номінал акції складає 100 грн. Виплата відсотків проводиться один раз на рік за ставкою 30 % до номіналу. Очікувана норма інвестиційного прибутку 35 % на рік. Необхідно визначити реальну ринкову вартість облігації та її відповідність ціні продажу.

Задача 6.10. Облігація підприємства номіналом в 100 грн реалізується на ринку за ціною 67,5 грн. Погашення облігації та разова виплата відсотків за нею за ставкою 20 % передбачено через три роки. Очікувана норма інвестиційного прибутку 35 % на рік. Визначити реальну ринкову вартість облігації та її відповідність ціні продажу.

Задача 6.11. Облігація підприємства номіналом в 100 грн реалізується на ринку за ціною 67,5 грн. Погашення облігації передбачено через три роки. Очікувана норма інвестиційного

прибутку 16 % на рік. Визначити реальну ринкову вартість облігації та її відповідність ціні продажу.

Методичні вказівки до розв'язання задач

Ринкова вартість облігації з періодичною виплатою відсотків визначається за формулою:

$$PV = \sum_{i=1}^n \frac{C}{(1+r)^i} + \frac{F}{(1+r)^n},$$

де C – річний дохід у вигляді відсотка, який виплачується за облігацією, грн;

F – сума, яка виплачується при погашенні облігації (номінал облігації), грн;

r – очікувана норма прибутку, виражена десятковим дробом;

n – число років, які залишаються до терміну погашення облігації.

Ринкова вартість облігації з виплатою всієї суми відсотків при її погашенні визначається за формулою:

$$PV = \frac{F + C_k}{(1+r)^n},$$

де C_k – сума відсотків за облігацією, що підлягає виплаті в кінці строку.

Ринкова вартість облігації, яка реалізується інвестору за ціною, нижчою від номіналу, без виплати відсотків (облігація з нульовим купоном), визначається за формулою:

$$PV = \frac{CF}{(1+r)^n},$$

де CF – сума, яка виплачується при погашенні облігації, грн.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Розвиток інвестиційних теорій.
2. Інвестиційна привабливість об'єктів ринку інвестицій.
3. Характеристика форм та джерел інвестиційних ресурсів.
4. Постачальники та споживачі інвестиційних ресурсів.
5. Джерела внутрішнього фінансування інвестицій та способи їх формування.
6. Зовнішнє фінансування інвестицій та способи залучення його джерел.
7. Особливості та форми здійснення фінансових інвестицій підприємства .
8. Сутність процесу управління фінансовими інвестиціями.
9. Оцінка об'єктів реальних інвестицій.
10. Особливості оцінки нерухомості.
11. Сутність іноземних інвестицій та їх класифікація.
12. Специфіка здійснення іноземних інвестицій.
13. Способи та форми залучення іноземного капіталу.
14. Переваги та недоліки іноземного інвестування в Україні. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій.
15. Спеціальні економічні зони, їх класифікація та мета створення.
16. Міжнародні фінансово-кредитні інститути та їх функції на інвестиційному ринку.
17. Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) інвестиційного проекту та його структура
18. Оцінка фактору ліквідності при аналізі інвестиційної діяльності
19. Проектно-кошторисна документація та особливості ціноутворення в інвестиційній сфері.
20. Підрядні тендери та контракти. Порядок проведення тендерних торгів.
21. Порядок формування договірних цін на будівельну продукцію і складання інвесторських кошторисів
22. Організація управління реалізацією інвестиційного процесу.
23. Матеріально-технічне забезпечення інвестиційного процесу.
24. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.
25. Прийняття інвестором виконаних робіт і готових об'єктів.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета, завдання та предмет навчальної дисципліни „Інвестування”.
2. Економічна сутність інвестицій. Головні інвестиційні цілі.
3. Класифікація інвестицій.
4. Поняття інвестиційної діяльності, її принципи та особливості.
5. Фактори, що впливають на обсяг інвестицій та активність інвестиційної діяльності.
6. Інвестиційний ринок та його функції.
7. Система інвестиційного ринку.
8. Види інвестиційних ринків.
9. Кон’юнктура інвестиційного ринку.
10. Інвестиційний клімат і фактори, що його утворюють.
11. Основні причини, які впливають на формування несприятливого інвестиційного клімату в Україні.
12. Класифікація суб’єктів інвестиційної діяльності.
13. Види інвесторів.
14. Учасники інвестиційної діяльності.
15. Основні й допоміжні учасники інвестиційної діяльності.
16. Функціональні учасники інвестиційної діяльності.
17. Об’єкти інвестиційної діяльності.
18. Умови, за яких держава виступає в ролі інвестора.
19. Державні концесії.
20. Прямий і опосередкований вплив держави на інвестиційний процес. Державні інституції, що є учасниками інвестиційного процесу.
21. Участь фінансових посередників в інвестуванні.
22. Сутність і класифікація інститутів спільного інвестування.
23. Інвестиційні ресурси. Постачальники і споживачі інвестиційних ресурсів.
24. Основні джерела фінансування інвестиційної діяльності.
25. Способи залучення інвестиційних ресурсів.
26. Характеристика фінансових інвестицій. Види цінних паперів.
27. Боргові та дольові цінні папери.
28. Похідні цінні папери.
29. Ринок цінних паперів і його структура.
30. Особливості діяльності фондових бірж в Україні.

31. Види операцій, які здійснюються на фондових біржах.
32. Державне регулювання ринку цінних паперів.
33. Учасники ринку цінних паперів.
34. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів.
35. Мета та завдання формування портфелю фінансових інвестицій.
36. Управління портфелем фінансових інвестицій.
37. Фактори зниження ефективності портфеля фінансових інвестицій.
38. Суть та форми реальних інвестицій.
39. Характеристика валових і чистих реальних інвестицій.
40. Капітальні інвестиції як форма реальних інвестицій.
41. Інвестиційні операції, що пов'язані з реалізацією капітальних інвестицій.
42. Політика управління реальними інвестиціями.
43. Поняття інновацій та їх види.
44. Форми інноваційної діяльності.
45. Інноваційний процес. Об'єкти інноваційної діяльності.
46. Суб'єкти інноваційної діяльності.
47. Інтелектуальні інвестиції як різновид інновацій.
48. Венчурне фінансування інноваційної діяльності.
49. Сутність іноземних інвестицій та їх види. Іноземні інвестори.
50. Напрями здійснення іноземного інвестування.
51. Специфіка здійснення іноземних інвестицій.
52. Способи і форми залучення іноземного капіталу.
53. Сутність і способи створення спільних підприємств.
54. Переваги та недоліки іноземного інвестування в Україні.
55. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій.
56. Спеціальні економічні зони, їх класифікація та мета створення.
57. Міжнародні фінансово-кредитні інститути і їх функції на інвестиційному ринку.
58. Часова вартість інвестованого капіталу.
59. Оцінка фактора інфляції при аналізі інвестиційної діяльності.
60. Оцінка фактора ліквідності при аналізі інвестиційної діяльності.
61. Оцінка ліквідності інвестицій за рівнем фінансових утрат.
62. Сутність і класифікація інвестиційних ризиків.

63. Методи аналізу інвестиційних ризиків.
64. Методи мінімізації інвестиційних ризиків.
65. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.
66. Розрахункові моделі оцінки фінансових інвестицій.
67. Поняття інвестиційного проекту та його форми.
68. Основні риси та особливості розробки інвестиційних проектів.
69. Класифікація інвестиційних проектів.
70. Життєвий цикл інвестиційного проекту і його фази.
71. Аналіз інвестиційного проекту.
72. Суть, принципи та завдання інвестиційного менеджменту.
73. Система інвестиційного менеджменту.
74. Об'єкти інвестиційного менеджменту.
75. Суб'єкти інвестиційного менеджменту.
76. Функції інвестиційного менеджменту.
77. Механізм інвестиційного менеджменту на підприємстві.
78. Планування інвестиційної діяльності на підприємстві.
79. Стратегія прийняття інвестиційних рішень на підприємстві.
80. Бізнес-планування інвестиційних проектів.
81. Способи реалізації інвестиційних проектів.
82. Сутність і види інвестиційних договорів.
83. Тендери, їх види та особливості.
84. Порядок проведення тендерних торгів.
85. Проектно-кошторисна документація.
86. Порядок формування договірних цін на будівельну продукцію.
87. Організація управління реалізацією інвестиційного процесу.
88. Матеріально-технічне забезпечення інвестиційного процесу.
89. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.
90. Прийняття інвестором виконаних робіт і готових об'єктів.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Акціонування є найбільш розповсюдженим способом залучення інвестиційних ресурсів. Залучається капітал шляхом емісії простих та привілейованих акцій, що розміщуються серед юридичних та фізичних осіб. Через акціонування залучається не тільки грошовий капітал, але й інші матеріальні та нематеріальні активи.

Альянси – це об'єднання двох або більше суб'єктів господарювання на умовах спільного розпорядження прибутками і фінансовими ресурсами, розподілу ризиків з метою досягнення конкретних (які не завжди збігаються) стратегічних цілей.

Андеррайтинг – це розміщення (підписка, продаж) цінних паперів торговцем цінними паперами за дорученням, від імені та за рахунок емітента.

Аудиторські фірми – виконують в інвестиційному процесі функції перевірки фінансово-господарської діяльності як самого інвестора так і інших його партнерів.

Бізнес-план інвестиційного проекту – це стандартний документ, у якому детально обґрунтовуються концепція призначеного для реалізації реального інвестиційного проекту і наводяться основні його технічні, економічні, фінансові та соціальні характеристики.

Брокерська діяльність – це укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів (зокрема договорів комісії, доручення) щодо цінних паперів від свого імені (від імені іншої особи), за дорученням і за рахунок іншої особи.

Будівельні фірми – виконують весь комплекс робіт за інвестиційним проектом (проектно-кошторисні, будівельні, монтажні, пуско-налагоджувальні) та здають інвестору готовий об'єкт «під ключ».

Валютна біржа – виконує ті ж самі функції, що й фондова біржа, діючи відповідно на валютному ринку і є його учасником;

Вексель – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векседавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю).

Венчурне фінансування (ризиковане інвестування) – це ризиковані вкладення у новий бізнес, який швидко розвивається.

Венчурний капітал – це вкладені грошові кошти великих компаній, банків, страхових, пенсійних та інших фондів у сферу

підвищеного ризику, новий бізнес, який поступово розширюється в процесі просування на ринок нових технологій.

Вторинний ринок цінних паперів – це сукупність правовідносин, пов'язаних з обігом цінних паперів, тобто це сфера обігу цінних паперів, до якої вони потрапляють після того, як їх продасть перший власник, що купив ці цінні папери у емітента безпосередньо або через посередника.

Депозитарій цінних паперів – юридична особа, що надає послуги основним учасникам фондового ринку зі збереження цінних паперів незалежно від форми їх випуску з відповідним депозитним обліком переходу прав власності на них.

Диверсифікація – розподіл інвестиційних ресурсів між кількома об'єктами (проектами) з метою зниження впливу однієї негативної події на ефективність всього інвестиційного портфелю.

Дилерська діяльність – це укладення торговцем цінними паперами цивільно-правових договорів щодо цінних паперів від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу, крім випадків, передбачених законом.

Дотування - це спосіб підтримки будь-яких проектів урядом чи місцевими організаціями влади.

Дрібні інвестори – виробничі і торговельні підприємства, інші суб'єкти господарювання, громадські організації, навчальні заклади, релігійні об'єднання, профспілки, які володіють тимчасово вільними коштами.

Еккаунтинг – збирання, обробка, аналіз та формування різних видів бізнес інформації: відомостей про ринки, платоспроможність підприємства, фінансовий стан партнерів, перспективи розвитку конкурентів. Ці відомості надаються у вигляді бізнес-довідок.

Європейський банк реконструкції та розвитку – Євробанк, ЄБРР (European Bank for Reconstruction and Development – EBRD) міжнародний фінансово-кредитний інститут, який надає допомогу країнам від Центральної Європи до Центральної Азії для проведення ринкових реформ, активного інтегрування економік цих країн у міжнародні господарські зв'язки.

Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиційна стратегія підприємства – це система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення з врахуванням кон'юнктури інвестиційного ринку загалом і окремих його сегментів.

Інвестиційний клімат країни – це система правових, економічних та соціальних умов інвестиційної діяльності в країні, які істотно впливають на доходність інвестицій та рівень інвестиційних ризиків.

Інвестиційний ризик – це ймовірність повного або часткового недосягнення очікуваних інвестором результатів інвестиційної діяльності.

Інвестиційний ринок – це сукупність економічних відносин, які виникають між продавцями та покупцями інвестиційних товарів та послуг.

Інвестиційний сертифікат – цінний папір, який розміщується інвестиційним фондом, інвестиційною компанією, компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та посвідчує право власності інвестора на частку в інвестиційному фонді, взаємному фонді інвестиційної компанії та пайовому інвестиційному фонді.

Інвестиційні ресурси підприємства являють собою всі форми капіталу, що залучається ним для здійснення вкладень в об'єкти реального і фінансового інвестування.

Інвестори – це суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Інвестори в цінні папери – це фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти, які набули права власності на цінні папери з метою отримання доходу від вкладених коштів та/або набуття відповідних прав, що надаються власнику цінних паперів відповідно до законодавства.

Індивідуальні заощадники – громадяни, особисті заощадження яких приймають форму банківських депозитів, сертифікатів, державних цінних паперів, акцій, облігацій, страхових полісів, приватизаційних паперів або прямо перетворюються в інвестиції через придбання будівель, земельних ділянок, автомобілів тощо.

Інжиніринг являє собою не прямий спосіб залучення капіталу, а вид інженерно-консультаційних послуг, які сприяють інвестиційному процесу, прискорюють його; тобто це засіб підвищення ефективності вкладеного в об'єкт капіталу.

Інжинірингові фірми – це фірми, які займаються розробкою на договірних засадах різного роду документації – інформаційної, науково-технічної, проектно-кошторисної та інших.

Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Інноваційний процес – це процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі.

Інститут спільного інвестування (ICI) – це корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Інституційні та колективні інвестори – комерційні банки, інвестиційні фонди та компанії, трастові компанії та інші фінансові посередники.

Інфляція – це процес, що характеризується підвищенням загального рівня цін в економіці певної країни та зниженням купівельної спроможності грошей.

Іпотечні кредити – це позички під заставу нерухомості (іпотеки).

Казначейське зобов'язання України – державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України.

Комерційні банки – це найчисленніший вид банків, що обслуговують грошовий ринок.

Кон'юнктура інвестиційного ринку – це форма прояву системи умов, що характеризують стан попиту, пропозиції, ціни і конкуренції на інвестиційному ринку.

Консалтингові фірми – це фірми, що надають консультаційні послуги клієнтам.

Корпоративний інвестиційний фонд – це інститут спільного інвестування, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування. Корпоративний інвестиційний фонд є юридичною особою.

Корпоратизація – це надання державним підприємствам статусу акціонерних, де спочатку 100 % акцій належить державі, а потім поступово здійснюється продаж цих акцій членам трудового колективу підприємства (першочергово), іншим державним та приватним підприємствам та фізичним особам.

Кошторис – це сукупність нормативних розрахунків, які визначають вартість робіт зі спорудження окремого об'єкта.

Лізинг – це довгострокова оренда окремих видів машин та устаткування, виробничо-технічних комплексів, іншого майна.

Лізингові компанії – здійснюють довгострокову оренду обладнання шляхом купівлі майна і надання цього майна інвестору в довгострокову оренду.

Лімітування – це обмеження розміру вкладень при капіталізації інвестицій, перешкоджаючи цим створенню зайвих запасів матеріалів, конструкцій, обладнання.

Ліцензування означає передачу прав виробництва продукції (робіт, послуг) одній компанії іншій.

Ломбард – це кредитний заклад, який видає позички під заставу рухомого майна. Найчастіше в якості застави виступають вироби з дорогоцінних металів. В ломбардах можна одержати найменший кредит (2-30 грн та більше).

Міжнародний валютний фонд – МВФ (International Monetary Fund – IMF) – спеціальне агентство ООН, засноване з метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіжного балансу шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті.

Опціон – стандартний документ, який засвідчує право придбати (продати) цінні папери (товари, кошти) на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією ціни на час укладення такого опціону або на час такого придбання за рішенням сторін контракту.

Оренда – це строкове володіння та користування майном. Об'єктом договору оренди може бути підприємство, будівля,

споруда, приміщення, обладнання, природні ресурси, земельні ділянки тощо.

Ощадний (депозитний) сертифікат – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Пайовий інвестиційний фонд – це активи, що належать інвесторам на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються останньою окремо від результатів її господарської діяльності. Пайовий інвестиційний фонд не є юридичною особою.

Первинний ринок цінних паперів – це сукупність правовідносин, пов'язаних з розміщенням цінних паперів. Первинним ринком цінних паперів є економічний простір, який цінний папір проходить від емітента до першого покупця.

Портфель фінансових інвестицій – це цілеспрямовано сформована сукупність цінних паперів, придбаних підприємством відповідно до розробленої інвестиційної стратегії фінансового інвестування.

Професійні учасники фондового ринку – це юридичні особи, які на підставі ліцензії, виданої Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, провадять на фондовому ринку професійну діяльність, види якої визначені законами України.

Реєстратор власників цінних паперів – юридична особа, що здійснює збір, облік, збереження і надання даних про реєстр власників цінних паперів, у якому зазначені кількість, номінальна вартість і категорії цінних паперів, що їм належать на визначену дату.

Ринок цінних паперів (фондовий ринок) – це сукупність учасників фондового ринку та відносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів).

Розрахунково-клірингові центри – установи, діяльність яких полягає в зборі, перевірці і коригуванні інформації відповідно до укладених угод з цінними паперами, а також у здійсненні розрахунків щодо їх придбання.

Рядовий пакет акцій – це пакет інвестора, що становить менше 50 % акціонерного капіталу.

Саморегульовна організація професійних учасників фондового ринку – це неприбуткове об'єднання учасників фондового ринку, що

провадять професійну діяльність на фондовому ринку з торгівлі цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, депозитарну діяльність (діяльність реєстраторів та зберігачів), утворене відповідно до критеріїв та вимог, установлених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Самофінансування – це спосіб фінансування компанією власних дій за рахунок чистого прибутку (не розподіленого серед акціонерів). Цей спосіб, крім фінансового забезпечення корпорацій, дає ще можливість протидіяти поглинанню іншими компаніями.

Спеціальна (вільна) економічна зона (ВЕЗ) – це частина території України, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності та особливий порядок застосування чинного законодавства України.

Страхування ризиків – це передача певних ризиків іншим особам з метою відшкодування різних непередбачених втрат у результаті настання ризикових подій.

Субсидування - це неповернене фінансування, тобто надання грошових коштів та інших постійних та поточних активів на засадах неповернення.

Товарна біржа – учасник ринку реальних капітальних товарів, що забезпечує їх оптову купівлю-продаж.

Трастинг – це спосіб вторинного отримання доходів шляхом вкладення у цінні папери прибутку, одержаного від первинних інвестицій у підприємництво.

Управління інвестиційною діяльністю підприємства – це система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, які пов'язані зі здійсненням різноманітних аспектів інвестиційної діяльності підприємства.

Учасники інвестиційної діяльності – громадяни та юридичні особи України або інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Факторинг – це фінансова комісійна операція, при якій клієнт переуступає дебіторську заборгованість факторинговій компанії або банку з метою: миттєвого отримання більшої частини платежу; гарантії повного погашення заборгованості; зниження витрат по веденню рахунків.

Фінансові посередники – це спеціалізовані професійні оператори ринку, інвестиційно-кредитні установи, які перерозподіляють ресурси між постачальниками і споживачами фінансового капіталу.

Фінансування на консорційних засадах – це спосіб залучення капіталу шляхом створення спільних підприємств (компаній) або створення різних видів стратегічних альянсів: концернів, холдингів, промислово-фінансових груп тощо.

Фінансування форфейтингом – це форма кредитування експортера банком чи іншим фінансово-кредитним закладом шляхом придбання боргових зобов'язань з певним дисконтом.

Фондова біржа – учасник ринку цінних паперів, що організовує купівлю-продаж цінних паперів і сприяє укладанню угод основними учасниками цього ринку.

Форвардний контракт – стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) цінні папери, товари або кошти у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін такого продажу під час укладення такого форвардного контракту.

Франчайзинг – це передача або продаж ліцензії (франшизи) однієї фірми (франшизодавця) іншій – франшизоодержувачу на право реалізації продукції (послуг, робіт) чи заняття бізнесом на певній території з використанням товарного знаку франшизодавця та за умовою суворого виконання вимог технології та якості.

Ф'ючерсний контракт – стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) цінні папери, товари або кошти у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент виконання зобов'язань сторонами контракту.

Хеджування – це процес страхування ризику від можливих збитків шляхом переносу ризику зміни ціни з однієї особи на іншу.

Центральний (емісійний банк) держави – це «банк-банків», наділений монопольним правом випуску банківських білетів (грошових знаків, банкнот, державних цінних паперів).

Цінні папери – це документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовчак О.Д. Інвестування. Навч. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2006. 544 с.
2. Гончаров А.Б. Інвестування. Конспект лекцій. Харків : ХДЕУ, 2002. 180 с.
3. Гулько Л. Г. Інвестиційний аналіз : навчальний посібник / Львів : Новий світ-2000, 2019. 260 с.
4. Гуторов О.І. Інвестування: Навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2003. 293 с.
5. Гуторов О.І. Сучасні тенденції та оцінка інвестиційних процесів у сільськогосподарському виробництві: Лекція. Харків : ХНАУ, 2002. 51с.
6. Гуторов О.І., Бойко К.М. Бізнес-план інвестиційного проекту: методичні рекомендації. Харків : ХНАУ, 2004. 39 с.
7. Давиденко Н. М., Скрипник Г. О. Інвестування : підручник. Київ : О. В. Ямчинський, 2021. 459 с.
8. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: навчальний посібник. Київ : Комп'ютерпрес, 2001. 364 с.
9. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. 2-е вид. Київ : Каравела, 2008. 432 с.
10. Інвестиційний аналіз : навчальний посібник / І. Мойсеєнко, І. Ревак, Г. Миськів, Н. Чапляк. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 275 с.
11. Інвестиційний аналіз бізнес-проектів : навчальний посібник / Трусова Н. В., Пристемський О. С., Якушева І. Є., Терновський В. О. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2019. 328 с.
12. Гриньова В.М. Інвестування: навч. посіб. Харків : ВД "Інжек", 2003. 320с.
13. Кальний С. В. Інвестування: практикум : навч. посіб. Київ : Видавництво «Наукова столиця», 2020. 135 с.
14. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 376 с.
15. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Лібра, 2002, 472с.
16. Пєтухова О. М. Інвестування : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 336 с.
17. Пономаренко В.С., Ястремська О.М. Реальне інвестування суб'єктів господарювання. Харків : ХДЕУ, 2000. 168 с.

18.Сазонець І. Л., Федорова В. А., Гладченко А. Ю. Інвестування : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Львів : Новий світ-2000, 2019. 388 с.

19.Татаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій. Київ : КНЕУ, 2000. 160 с.

20.Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 292 с.

21.Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник. Київ : МАУП, 2000. 405 с.

22.Хобта В.М. Управління інвестиціями: навчальний посібник. Донецьк: Дон НТУ, 2005. 394с.

23.Щукін Б.М. Інвестиційна діяльність: методичний посібник. Київ : МАУП, 1998. 68с.

Навчальне видання

ІНВЕСТОЗНАВСТВО

Методичні вказівки
до виконання практичних робіт і самостійної роботи

Укладачі:

Філімонов Юрій Леонідович

Ломовських Людмила Олександрівна

Мещеряков Володимир Євгенійович

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. _.

Наклад пр.

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44